

В. М. Кобзар

Компаніївський район

КОМПАНІЇВСЬКИЙ РАЙОН – район, що знаходиться у центральній частині Кіровоградської області. Межує з Кіровогр., Новгородків., Долин., Устинів., Бобринец. і Новоукр. р-нами Кіровогр. обл. Утвор. 1923. Від 1937 – у складі Микол., від 1939 – Кіровогр. обл. 1962 ліквідовано, 1965 відновлено. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від серпня 1941 до березня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Пл. 1 тис. км². Насел. 18 322 особи (2001, складає 95,6 % до 1989), переважно українці. У складі р-ну – смт [Компаніївка](#) та 51 сільс. насел. пункт. Лежить на Придніпров. височині. Поверхня – хвиляста лесова рівнина, розчленована ярами, балками з останцями кристаліч. порід. Зх. частина р-ну більш підвищена. Корисні копалини: граніт, глина, буд. піски. Протікають р. [Інгул](#) (у сх. частині; притока *Південного Бугу*) і його притоки *Сугоклія* та *Сугоклія-Кам'янувата*. Ґрунти переважно чорноземні, у долинах річок – дернові та лучні. Осн. лісоутворюючі породи: дуб (70 %), ясен, клен, липа. Об'єкти природно-заповід. фонду: місц. значення Долинів.-Покров. ландшафт. заказник, ботан. пам'ятка природи Тернова балка, геол. пам'ятка природи Інгул. Жила, заповідні урочища Розлитий Камінь та Келеповське.

Гол. підприємства розташ. у райцентрі. Спеціалізація с. господарства – рослинництво зерново-тех. і тваринництво м'ясо-молоч. напрямів. Пл. с.-г. угідь 86,2 тис. га, з них орних земель – 73,2 тис. га. Працюють 125 фермер. госп-в, 3 приват. кооперативи, 9 ТОВів, 6 приват. підприємств. Гол. культури: кукурудза, озима пшениця, ячмінь, соняшник, цукр. буряки. У К. р. – технікум вет. медицини Білоцерк. аграр. університету, 22 заг.-осв. школи, міжшкіл. навч.-вироб. комбінат, 5 дошкіл. навч. закладів; 7 закладів клуб. типу, 14 Будинків культури, 21 б-ка, *Яновського Ю. Нечаївський літературно-меморіальний музей*, дит. муз. школа; рай. лікарня, 2 лікар. амбулаторії, 24 фельдшер. і фельдшер.-акушер. пункти. Виходить г. «*Степовий край*». Функціонують нар. самодіял. жін. ансамбль укр. пісні «Мар'ївчанка» Мар'їв. сільс. Будинку культури та нар. концертно-худож. колектив Першотравен. сільс. Будинку культури. Під охороною держави – 39 пам'яток історії та монум. мистецтва місц. значення, 80 пам'яток археології місц. та 1 – нац. (курган епохи бронзи побли. с. Грізне) значення. Діють реліг. громади УПЦ МП, УПЦ КП, євангелістів християн-баптистів, Свідків Єгови, адвентистів сьомого дня. Серед видат. уродженців – економіст, почес. академік УААН [В. Ключ](#) (с. Травневе), ботанік *О. Пидюра* (с. Першотравенка), історики [М. Гончаренко](#) (с. Суслове, нині у складі Мар'ївки) та *З. Ямкова* (с.

Софіївка); письменники *Ю. Яновський* (с. Нечаївка), [В. Близнець](#) (с. Володимирівка), поет [Дем'ян Бєдний](#) (Ю. Придворов; с. Губівка); актор, засл. арт. України [В. Алдошин](#) (с. Роздолля); Герой Радянського Союзу [М. Берестовенко](#) (с. Олександрівка). У с. Нечаївка працював фельдшером поет *І. Микитенко*. У цьому селі встановлено погруддя Ю. Яновського та на приміщенні фельдшер. пункту мемор. дошку І. Микитенку.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Компаніївський район / В. М. Кобзар // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-4641>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).